

Aliğa'daki Termik Santrallerin Dava Süreçleri Hakkında Rapor

Yayına Hazırlayanlar:

Av. Hülya Yıldırım, Elif İnce, Av. Mahmut Fevzi Özlüer, Av. Cömert Uygur Erdem

Yayınlayan: Ekoloji Kolektifi Derneği

Yayın Tarihi: 19 Mart 2016

Tasarım: Ahmet M. Öğüt

Kategori: Rapor

EKOLOJİ KOLEKTİFİ DERNEĞİ

İnkılap Sokak 26\4 Kızılay Ankara

+90 (312) 425 7764 iletisim@ekolojikolektifi.org

ekolojikolektifi.org @ekolojikolektif ekoloji.kolektifi

GİRİŞ

İzmir Aliğa bölgesindeki kömürlü termik santrallere ilişkin 20 yılı aşkın süredir bir mücadele yürütülmektedir. İzmir Aliğa Bölgesi'nin sanayi alanı olarak imlenmesi tüm bu ekoloji mücadelesinin zor koşullarda yürütmesine yol açmıştır. İzmir Aliğa bölgesinde biyolojik çeşitliliği, havayı, toprağı, suyu korumak için yürütülen dava süreçleri hakkında bir raporlama çalışmasının, süreci bütünlüklü okuyabilmek açısından önemli olduğunu düşünerek Ocak ayında dava raporlaması çalışmalarına başladık. Raporlama çalışmasını birbiriyle bağlantılı şekilde ele almaya çalışsak da her davanın karar gerekçesine ve detaylı içeriğine dair bilgiye erişemediğimiz için gerekçelerin hepsine yer verebildiğimiz bir tablo çıkarmak mümkün olmadı. Davaların yürütücüsü olan avukat meslektaşlarımızın ve Şehir Plancıları Odası'nın bizlere verdiği bilgi ve belgeler ile bu raporu oluşturabildik.

Bu raporun, kömürlü termik santrallere karşı İzmir'i korumaya yönelik farklı kollardan yürütülen çabaların ortak bir metinde görünür kılınmasını sağlayacağını umuyoruz. Hukuk mücadelesinin tek başına dava açmak olmadığını da kabul ederek farklı davalardaki süreçlerden haberdar olmanın ve birbirini etkileyen kararları bilmenin ise çok önemli olduğu kanaatindeyiz. Hukuki süreçlerin bir görünmezlik ritüeli ve perdesi arkasında sürdürüldüğü zamanlarda, şeffaflaştırılmış süreçler ne olup bittiğinin algılanmasını sağlayabilir. Bununla birlikte, İzmir bölgesinde yürüten şimdilik 3 farklı termik santral projesinin bütünlüklü olarak ÇED sürecinin yürütülmediği ve bu santrallerin etkilerinin de bütünlüklü olarak ortaya konulmadığı dava raporlarından anlaşılmaktadır. Bunun sonucundan ÇED süreciyle elde edilmesi düşünülen çevresel riskleri ortaya koyma ve bu risklere yönelik önlem alma zorunluluğunun yok sayıldığı bir tablo ile karşı karşıyayız.

Güçlü şirketlerin farklı dönemlerdeki siyasal iktidarların da desteğini alarak geliştirdiği gizlilik stratejisinin ve çevresel riskleri görünmez kılma çabasının bedelini bugün ve yarın İzmir başta olmak üzere tüm Ege Bölgesi ödemek zorunda kalmaktadır. Bu tür raporlandırma çabalarının çevresel riskleri görünmez kılma, sosyal ve ekolojik maliyetleri yönetenlere bir kez daha hatırlatmak açısından önemli olduğunu düşünüyoruz. ÇED Genel Müdürlüğü dosyaları ve rafları arasında tozlanmış bir dolu belgeyi gün yüzüne çıkartırken, Aliğa'ya siyasal bir kader gibi yapııştırılan "isin-kirin ve denetimsiz-plansız-antidemokratik sanayileşmenin" bir toplumsal öfke tortusu haline geldiğini de hatırlatma gereği duyuyoruz.

Çevresel karar alma süreçlerinin idareciler ve şirketler arasında gidip gelen bir bürokrasi ve ÇED kırtasiyeciliği olarak okunması sonucunda açılan davalarda elde edilen yurttaş kazanımlarının ve karar alma sürecine katılma iradesinin de yok sa-

yıldığını görünür kılmayı amaç ediniyoruz.

Enerji ve kömür eksenli büyüme stratejisinin mevcut planlama yaklaşımları içinde bile sürdürülemez olduğu ortaya çıkmışken, tarım, turizm, balıkçılık gibi diğer ekonomileri görmezden gelen sanayileşme biçimlerinin katma değer yaratma potansiyelinin de orta vadede ortadan kalkacağı aşikardır. Bu bağlamda da tüm bu bölgedeki termik santrallerin, kömür üretim havzalarıyla birlikte maliyetlerinin bütünlüklü olarak hesaplanması ve bu hesaplamaların içinde sosyal ve ekolojik maliyetlerin de dahil edilmesi acil bir ihtiyaçtır.

Türkiye'nin bugünkü ve gelecek nesillerinin mirası olan ve yapılan katı atık depolama tesisleriyle yok edilen orman alanlarının ve kontrolsüz emisyon salımlarıyla bozulan havanın iyileştirilmesi ve yenilenmesi için dahi bir durum tespitine ihtiyaç vardır. Aliağa için stratejik olarak izlenecek yolu örebilmek için bu çalışmanın önemli olduğunu düşünüyoruz.

Geliştirilmesi gereken bu raporun Aliağa için bir başlangıç olmasını temenni ediyor ve rapora dair eksik bulduğunuz veya bilgi aktarımında bulunmak istediğiniz hususlarda bizlere ulaşmanızı diliyoruz.

Yine birlikte çalışmanın bir örneği olan bu raporda bilgi ve belge akışını sağlayan Avukat Diler Bosut Güven, Arif Ali Cangı'ya, Berrin Esin Kaya'ya, Hande Atay'a, Enis Dinçeroğlu'na, Esra Akkoç'a ve Şehir Plancıları Odası'na teşekkür ediyoruz.

Ekoloji Kolektifi Derneği
4 Mart 2016
Ankara

İzmir Aliğa bölgesinde kömür, doğalgaz ve fuel-oil ile çalışan birçok kurulu ve kurulması planlanan termik santral projesi bulunmaktadır. İzmir Aliğa bölgesinde kurulu ve kurulması planlanan termik santral davalarına ilişkin özeti hazırlarken kömürlü termik santralleri esas aldık. Bu sebeple özet içeriğinde yer verdiğimiz veriler ve bilgiler içerisinde kömürle çalışmayan termik santrallere ilişkin veri ve bilgi yoktur. Aliğa'da kurulu ve kurulması planlanan kömürlü termik santraller İZDEMİR Termik Santral, ENKA, SOGAR Power Termik Santral, Meles Termik Santral projeleri olarak bilinmektedir.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve EPDK'ya yapılan bilgi edinme başvuruları ve resmi internet sitelerinden eriştiğimiz bilgiler doğrultusunda;

- **İZDEMİR Termik Santrali** ÇED Olumlu Kararı 17.06.2010 tarihinde
- **ENKA Termik Santrali** ÇED Olumlu Kararı 05.05.2010 tarihinde
- **SOGAR Power Termik Santrali** ÇED Olumlu Kararı 10.07.2013 tarihinde

İZDEMİR ENERJİ SANTRALİ-II (350MWe) İKİNCİ ÜNİTE İLAVESİ (350MWe/885 MWt) ÇED Olumlu kararı 19. 02. 2016 tarihinde verilmiştir.

- **Meles Termik Santral** projesi için ÇED süreci henüz başlatılmamıştır.
- **İZDEMİR Termik Santrali** Üretim Lisansı 04.06.2009 tarihinde 04.06.2058 yılına kadar EÜ/2116-8/1490 üretim lisansı numarasıyla verilmiştir.
- **ENKA Termik Santrali** için 06.03.2008 tarihinde verilen üretim lisansı sonlandırılmıştır.
- **SOGAR Power Termik Santrali** 09.04.2015 tarihinde ÖN/5549-6/03257 numarasıyla verilen ön lisansı 06.08.2015 tarihinde 5716-11 sayılı karar ile sonlandırılmıştır.
- **Meles(Deniz) Termik Santrali** projesinin ön lisans başvurusu ise değerlendirme aşamasındadır.

Aliğa'da hızla artan bu termik santral projelerine ilişkin mücadele eden yerel örgütler ve belediyeler ekoloji mücadelesinin bir yolu olan hukuk mücadelesini yıllarca yürütmüş ve halen yürütmektedirler. İzmir'deki ve Aliğa'daki yerel örgütlerin ve belediyelerin çabalarıyla davalar açılmıştır. Termik Santral projelerine ilişkin olarak açılan davalar birbirinden ayrı yerel örgüt ve belediyeler tarafından açıldığı için dava süreçlerinden tek elden haberdar olmak ve bu süreçleri bir arada örgütleyebilmek mümkün olmamaktadır. Aynı konulu işlemin iptali için açılan birden fazla davanın aşamalarının bilinmesi ve plan davalarının diğer davalarla olan ilişkisinin saptanabilmesi için bu davaların safahatlerine ilişkin bir özetin gerekliliği açıktır.

Bu bağlamda Aliğa için açılan davaları: Plan Davaları, ÇED Olumlu Kararı İptali Davaları, Üretim Lisansı İptali Davaları, Ruhsat İptali Davaları ve idarelerin işlemlerine karşı itirazlar olarak 5 grupta incelemek genel haritayı görmek için faydalı olacaktır.

A - PLAN DAVALARI

A.1 - CÜRUF DEPOLAMA ALANLARINA ve TERMİK SANTRAL ALANLARINA İLİŞKİN DAVALAR

İzmir'in Aliğa ilçesi, Nemrut Sanayi Bölgesi'ndeki demir çelik işletmelerinden ve İZDEMİR Termik Santrali'nin faaliyette olan ünitesinden çıkan cürüfların depolandığı alana ilişkin olarak Belediyeler ve Şehir Plancıları Odası tarafından açılan birçok dava bulunmaktadır. Bu davaların karara çıkmış olanlarının gerekçesi de ifade edilerek diğer davalara emsal olup olmayacağına ilişkin tartışmaların yürütülebilmesi amaçlanmıştır. Özellikle Şehir Plancıları Odası'nın Aliğa ve Foça ilçelerinde Termik Santral ve Kül-Cüruf Depolama Alanı amaçlı 1/25000 ve 1/5000 ölçekli NİP Değişikliği ile 1/1000 ölçekli Uygulama İmar Planı Değişikliği Davası'nda verilen 26.01.2015 tarihli yürütmenin durdurulması kararı diğer davalara sunulabilmesi açısından önemlidir. Ancak bilgilerin eksikliklerinden kaynaklı olarak bağlantının kurulamadığı dava bilgileri de mevcuttur.

Foça Belediyesi tarafından;

A.1.1 - Danıştay 6. Daire 2012/150 E- Çevre ve Orman Bakanlığı'nca 20.09.2010 tarihinde onaylanan İzmir-Manisa-Kütahya Planlama Bölgesi 1/100000 ölçekli Çevre Düzeni Planı'nın İzmir Foça ilçesi Kozbeyli Köyü'nün güneydoğusu ile Yeniköy ve Ulupınar Köyü'nün kuzeyinin "Cüruf Depolama Alanı" olarak belirlenmesine ilişkin kısmının iptali talebiyle Çevre ve Orman Bakanlığı'na dava açılmıştır. Danıştay 6. Daire 2012/150 E numaralı dosya kapsamında görülen dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir.¹

A.1.2 - İzmir 4. İdare Mahkemesi 2014/211 E- İzmir Büyükşehir Belediye Meclisi'nin 14.06.2013 gün ve 05.868 sayılı kararı ile onaylanan İzmir İli, Foça İlçesi, Kozbeyli Köyü, Gülyüzü Mevkiinde tapununun 428, 429, 545 sayılı parsellerinde kayıtlı taşınmazların "cüruf depolama ve cüruf geri kazanım alanı" olarak belirlenmesine yönelik hazırlanan 1/5000 ölçekli ilave nazım imar planının iptali talebiyle İzmir Büyük-

¹ Gerekçesine ve karar numarasına ulaşamadığımız için bunları raporda ifade edemiyoruz.

şehir Belediye'sine dava açılmıştır. İzmir 4. İdare Mahkemesi 2014/211 E numaralı dosya kapsamında görülen davanın reddine karar verilmiştir.²

A-1-3- Danıştay 6. Daire 2015/5099 E- Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın 30.12.2014 tarih ve 21137 sayılı Bakanlık Oluru'yla onaylanan İzmir – Manisa Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı değişikliğinin iptali talebiyle Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na dava açılmıştır. “Kül-cüruf depolama ve geri kazanım alanları”, “termik santral alanları”, “katı atık bertaraf ve geri kazanım tesisleri”, “tehlikeli atık bertaraf tesisleri”, “arıtma tesisi”, “taş ocakları” kurulabilmesi ve Foça ilçesi Gelenköy mevkii 1 ada 86 parselin “orman alanı” ve “tarım arazisi” lejantı olarak değerlendiren ve belirleyen planın iptali için açılan davada bilirkişi incelemesi yaptırılmasına karar verilmiştir.

Cüruf depolama alanı olarak seçilen alanların, doğal karakteri korunması gereken ve henüz bozulmaya uğramamış orman ve makilik alanlar içinde, üstelik herhangi bir ulaşım bağlantısı bulunmayan alanlar olması, ‘cüruf depolama alanı’ olarak belirlenen Foça ilçesi Kozbeyli Köyü, imar planları ile tarım alanı olarak belirlenmiş olması ve orman, zeytincilik alanı sınırları içinde bulunan yerleşmenin ve doğal çevrenin yaşam kalitesine tehdit oluşturması, korunması gereken taşınmaz kültür varlıklarına zarar verecek olması bu planın iptal edilmesini gerektirecek sebeplerin yalnızca bir kaçıdır. Dava konusu plan, planlama yetki alanı dahilinde yenilenebilir enerji kaynaklarının geliştirilmesini ilke olarak tanımlamaktadır. Söz konusu cüruf depolama alanı belirlenimi, yenilenebilir enerji niteliğinde olmadığından, plana ilkesel düzeyde de aykırıdır.³

Çevre ve Orman Bakanlığı'nca 20.09.2010 tarihinde onaylanan İzmir-Manisa-Kütahya planlama bölgesi 1/100.000 ölçekli çevre düzeni planının İzmir, Foça ilçesi, Kozbeyli köyü güneydoğusu ile Yeniköy ve Ulupınar Köyü'nün kuzeyinin “cüruf depolama alanı” olarak belirlenmesine ilişkin kısmının iptali talepli olarak Danıştay 6. Dairesi'nin 2012/150 E sayılı dosyasında görülen davada 1/100.000 ölçekli İzmir-Manisa-Kütahya çevre düzeni planının tümünün iptaline karar verilmiştir. Kararın gerekçesinde “**Bölgesel anlamda çevresel etki değerlendirmesi yapılmadan ve bu konuda bir rapor alınmadan yapılmış olan dava konusu çevre düzeni planının, kamu yararı ilkesi de dikkate alınarak iptal edilmesi gerekmektedir.**” şeklinde ifade edilmiştir. İş bu plan değişikliğinde de çevresel etki değerlendirilmesi yapılmadan, bölgenin mevcut yapısı dikkate alınmadan hazırlandığı için aynı iptal gerekçesi bu plan için de geçerlidir. Danıştay'da devam eden ve ayrı ayrı

² Gerekçesine ve karar numarasına ulaşamadığımız için bunları içerikte ifade edemiyoruz.

³ Foça Belediye Başkanı Gökhan Demirağ tarafından İzmir – Manisa Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı değişikliğinin iptali davası için yapılan basın açıklaması

açılan “kül-cüruf depolama ve geri kazanım alanları”, “termik santral alanları”, “katı atık bertaraf ve geri kazanım tesisleri”, “tehlikeli atık bertaraf tesisleri”, “arıtma tesisi”, “taş ocakları” na ilişkin derdest davalar Danıştay’ın incelemesi safhasında bulunmakta olduğundan verilen keşif kararı konular itibari ile bakıldığında Danıştay Aliğa-Foça-Menemen çevre sorunsalını parçalı değil, tamamlayıcı ve bütünleyici bir yaklaşımla idarenin tüm eylem ve tasarruflarını irdeleyerek 1/100.000 haritadaki projeksiyonları yerinde keşfen görmek istemiştir.⁴

Bu dava için bilirkişi keşfi beklenmektedir.

Şehir Plancıları Odası tarafından;

A.1.3 - Danıştay 6. Daire 2012/750 E- Aliğa ve Foça ilçelerinde Termik Santral ve Kül-Cüruf Depolama Alanı Amaçlı 1/25000 ve 1/5000 ölçekli Nazım İmar Planı Değişikliği ile 1/1000 ölçekli Uygulama İmar Planı Değişikliği (22.08.2011 tarih ve 101548 sayılı Olur) İptal Davası Çevre ve Şehircilik Bakanlığ’ına karşı 3 Aralık 2012 tarihinde açılmıştır. Dava Danıştay 6. Daire 2012/750 E numaralı dosya kapsamında görülmektedir. Yürütmenin durdurulması talepli açılan davada 28 Mayıs 2014 tarihinde yürütmenin durdurulması talebi reddedilmiştir. Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu’na yapılan itirazın ardından 26 Ocak 2015 tarihli karar ile yürütmenin durdurulması talebi reddine itiraz kabul edilmiş ve 15 Mayıs 2015 tarihinde bu karar Şehir Plancıları Odası’na tebliğ olmuştur.

26 Ocak 2015 tarih ve 2014/1067 YD İtiraz numaralı Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu kararında;

“... söz konusu alanda kül ve cüruf depolama alanı belirlenmesine yönelik dava konusu plan değişikliklerinde 3573 sayılı kanun hükümlerine uyarlık bulunmamaktadır. Diğer taraftan, zeytinyağı fabrikası ya da küçük ölçekli tarımsal sanayi işletme niteliğinde olmayan dava konusu depolama faaliyetinin, çağın modern teknolojisine uygun ve çevre koruma amaçlı mevcut en iyi teknoloji seviyesinde olmasının anılan yasa hükümlerine aykırılığı ortadan kaldırmadığı açıktır”

İfadelerine yer vererek İzmir Aliğa ve Foça ilçelerinde termik santral ve kül-cüruf depolama alanı yapılmasına yönelik olan planların yürütmesinin durdurulmasına karar vermiş ve böylece hâlihazırda faaliyette olan Kül ve Cüruf Depolama Sahası faaliyeti hukuka aykırı hale gelmiştir.

⁴ Foça Belediye Başkanı Gökhan Demirağ tarafından İzmir – Manisa Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı değişikliğinin iptali davası için yapılan basın açıklaması

26.11.2015 tarihinde Danıştay Savcılık Makamı düşüncesi tebliğ olmuş ve Savcılık düşüncesinde

'Bilirkişi raporu ile dosyadaki bilgi ve belgelerin birlikte değerlendirilmesinden, dava konusu plan değişikliklerinin bölgenin mevcut ve planlanan endüstriyel taşıma kapasitesine dayalı ve bölge değerleriyle bütünleştirilerek yapılmadığı diğer taraftan kül ve cüruf depolama alanına 3 km'den daha az mesafede 25 dekardan daha fazla zeytinlik sahaların bulunması nedeniyle bu alanda kül ve cüruf depolama alanı öngörülmesinde 3573 sayılı kanunun 20. Madde hükmüne uyarlık bulunmadığı sonucuna varılmış olup bu durumda dava konusu plan değişikliklerinde şehircilik ilkeleri, planlama esasları ve kamu yararına uyarlık bulunmadığından iptaline karar verilmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.'

İfadelerine yer verilerek kül ve cüruf depolama alanının hukuka aykırılığı belirtilmiştir.

Bu doğrultuda ŞPO tarafından 08.01.2016 tarihinde Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na ve İzmir Büyükşehir Belediyesi'ne bilgi verilmiş ve Cüruf sahasının faaliyetinin durdurulması gerektiği bilgilerine sunulmuştur.

Bu yürütmenin durdurulması kararı ile birlikte **1/25000 ölçekli İzmir Çevre Düzeni Planı'nda**(İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin 12.09.2012 tarih ve 05/843 sayılı karar ile 08.10.2012 tarihinde onaylı) ve **1/100000 ölçekli Çevre Düzeni Planı'nda** inceleme yapılmıştır. Buna göre YD kararı verilen cüruf depolama alanı ile cüruf dağı olarak nitelendirilen alan birbirinden farklı ve fiili durumdaki cüruf depolama alanı 1/25000 ölçekli planda tanımlanan cüruf depolama alanı sınırlarının dışına çıkmış ve orman-tarım arazilerini işgal etmiştir.

Yine cüruf dağı olarak nitelenen fiili depolama alanı 1/100.000 İzmir- Manisa Çevre Düzeni Planı'nda (16.11.2015 tarihinde Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından onaylanmıştır.) sanayi depolama alanı olarak belirlenmiştir. Bu durumda ise plan hükümleri ve plan birlikte değerlendirildiğinde sanayi alanı ve sanayi depolama alanları olarak tanımlanan bu arazinin cüruf depolama alanı olarak kullanılması da plan kararlarına ve plan koruma ilkelerine aykırıdır. Bu sebeple ortaya çıkan bu gelişme ışığında yeni hukuki süreçler planlanmalı ve yürütülmelidir.

A-1-4-İzmir 4. İdare Mahkemesi 2013/1069 E 2015/365 K

İzmir Büyükşehir Belediye Meclisi'nin 12.09.2012 tarih ve 05/843 sayılı kararı ile uygun görülerek Başkanlık Makamınca 08.10.2012 tarihinde onaylanan 1/25000 ölçekli İzmir Büyükşehir Bütünü Çevre Düzeni Planı iptal davası İzmir Büyükşehir

Belediyesi'ne karşı 11.03.2013 tarihinde açılmıştır.04.03.2015 tarihinde davanın red-dine karar verilmiştir. Dosya temyiz aşamasındadır.⁵

A.1.5 - İzmir 3. İdare Mahkemesi'nde 2015/1548 E- 644 sayılı Kanun Hükmü'nde Kararname'nin 7(k) hükmü ile 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 9. Maddesi uyarınca 09.07.2015 tarihinde re'sen onaylanan Hayıtlidere Mevkii, 119 ada, 5 parselde "Termik Santral Alanı" amaçlı 1/25000 ve 1/5000 ölçekli Nazım İmar Planları ve 1/1000 ölçekli Uygulama İmar Planlarının Değişikliklerinin İptaline İlişkin açılan dava 09.10.2015 tarihinde açılmıştır. İzmir 3. İdare Mahkemesi'nde 2015/1548 E numaralı dosya kapsamında görülmektedir. Termik santral yapımına ilişkin, çalışan ve yapılabilecek termik santrallere ilişkin olarak yapılmış bir plandır. Danıştay 6. Daire 2012/750 E numaralı dosya kapsamında verilen yürütmenin durdurulması kararı ardından cüruf depolama alanının tanımlanmadığı sadece termik santral alanın tanımlandığı bu plan hazırlanmıştır. Cüruf depolama alanına ilişkin plan notlarında cürufaların geri dönüşüm tesisine götürüleceğine dair ibarelerin olduğu da ŞPO tarafından not düşülmüştür.

A.1.6 - (6) Şehir Plancıları Odası tarafından, İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin 12.06.2015 tarihinde 05/622 sayılı kararla onaylanan Aliğa ilçesi ' Sanayi Bölgesi' NİP-11473 plan işlem numaraları 1/5000 ölçekli Nazım İmar Planı Revizyonu (termik santral için) Horozgediği Mah. Hayıtlidere mevkii 119 ada, 5 No' lu parselde kömüre dayalı enerji üretim alanı kısmının yürütmenin durdurulmasını takiben iptaline karar verilmesi talebiyle açılmıştır. Bu plan Büyükşehir Belediyesi tarafından ve Çevre ve Şehircilik tarafından yapılan 1/1000'lik planların 1/5000'lik plana işlenmesidir. Bu planda yürütmesinin durdurulması kararı verilen kül ve cüruf depolama alanına ilişkin planın geçtiği plan notlarında geçmesine rağmen planın kendisinde kül ve cüruf depolama alanı yoktur. Bu belirsizlikler sebebiyle bu davanın açılmasına karar verilmiştir.

A.1-7-Danıştay 6. Daire 2015/2749 E- İzmir-Manisa Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği (30.12.2014 tarih ve 21137 sayılı Olur'u ile onaylanan) iptal davası Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na karşı 6 Nisan 2015 tarihinde açılmıştır. Aliğa Foça bölgesindeki hâlihazırda yer alan ve çalışan sanayi, gemi söküm, termik santral ve cüruf depolama alanları gibi çevre kirliliğine yol açan birçok arazi kullanım türünün alanın uygunluğunun üstünde yüklemeye getirdiği ve bu durumun zeytin alanlarını, tarım alanlarını, orman alanlarını, halk sağlığını tehdit

⁵ Temyiz aşamasındaki dosya esas numarasına ilişkin bilgilere erişilememiştir.

⁶ Mahkeme esas bilgileri bulunmadığı için eklenememiştir.

edebilecek boyutlara ulaşması durumu ortadayken davaya konu 1/100000 çevre düzeni planında 3 adet termik santral önerilmiş ve sanayi kullanım genişletilmiştir.

Yürütmenin durdurulması talepli açılan dava da 16.12.2015 tarihinde gelen ara karar ile keşif yapılmasına karar verilmiştir. Keşif tarihi henüz verilmedi ancak bu sırada 16.11.2015 tarihinde yapılan değişikliklerle yeni Çevre Düzeni Planı onaylanmıştır ve Şehir Plancıları Odası tarafından dava açılmıştır.

A.1-8⁷ Şehir Plancıları Odası tarafından; İzmir-Manisa Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği (16.11.2015 tarihinde onaylanan) iptal davası Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na karşı 26.02.2015 tarihinde açılmıştır. Aliağa Foça bölgesindeki hâlihazırda yer alan ve çalışan sanayi, gemi söküm, termik santral ve cüruf depolama alanları gibi çevre kirliliğine yol açan birçok arazi kullanım türünün alanın doyumunun üstünde yükleme getirdiği ve bu durumun zeytin alanlarını, tarım alanlarını, orman alanlarını, halk sağlığını tehdit edebilecek boyutlara ulaşması durumu ortadayken davaya konu 1/100000 çevre düzeni planında 3 adet termik santral önerilmiş ve sanayi kullanım genişletilmiştir. Bu davada keşfin 30.12.2014 tarihinde onaylanan İzmir-Manisa Çevre Düzeni Planı Değişikliği'ne karşı açılan iptal davasıyla birlikte yapılacağı tahmin ediliyor.

A.2 - ALIAĞA-PAŞAÇİFTLİĞİ BÖLGESİ'NİN ÖZEL PROJE ALANI İLAN EDİLMESİNE İLİŞKİN

14.11.2013 tarihinde onaylanan 1/25000 ölçekli İzmir Büyükşehir Bütünü Çevre Düzeni Planı Değişikliği (Aliağa-Paşaçiftliği Özel Proje Alanı ilanı)'ne ilişkin ve yine bu planın alt ölçekli planlarına ilişkin Şehir Plancıları Odası tarafından birçok dava açılmıştır. Aliağa Paşaçiftliği mevkiininin Özel Proje Alanı ilan edilmesi ile bu bölge sanayi, enerji, rafineri, liman vs. faaliyetlerine açık hale gelmiştir.

Şehir Plancıları Odası tarafından;

A.2.1 - İzmir 5. İdare Mahkemesi 2014/695 - Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na 14.11.2013 tarihinde onaylanan 1/25000 ölçekli İzmir Büyükşehir Bütünü Çevre Düzeni Planı Değişikliği İptali (Özel Proje Alanı –Aliağa Paşaçiftliği) talebiyle dava açılmıştır. Dava İzmir 5. İdare Mahkemesi 2014/695 E numaralı dosya kapsamında görülmektedir. SOCAR ve PETKİM davalı olarak davaya müdahil olmuştur. Bu plan değişikliği ile hâlihazırdaki İzmir Çevre Düzeni Planı'na uymadan yani alanın ormanlık alan veya kültürel miras olup olmadığı önemsenmeden faaliyet yürütü-

7 Mahkeme esas bilgileri bulunmadığı için eklenememiştir.

lebilecektir. Özel proje alanı olarak tesis edilen bu bölge enerji, sanayi vs. faaliyetleri için açık alan olarak belirlenmiştir. Bu dosyada 10.09.2014 tarihinde yürütmeyi durdurma talebi reddedilmiştir. Ayrıca 2014/592 E numaralı dosya ile de bağlantı bulunması sebebiyle birlikte yürütülecektir.

A.2.2 - ⁽⁸⁾ Aliğa Paşaçiftliği mevkiinin Özel Proje Alanı ilan edilmesiyle özel proje alanının bir kısmını içeren nazım imar planları ve uygulama imar planları yapılmaya başlanmıştır. Şehir Plancıları Odası İzmir ili Aliğa ilçesi Paşaçiftliği mevkiinde Bakanlık Makamının 23.05.2013 tarih ve 7792 sayılı Olur'u ile 644 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamesi'nin 2. Maddesinin 1. Fıkrasının 2. bendi uyarınca "Özel Proje Alanı" olarak belirlenen alanın bir kısmını içeren bölümünde hazırlanan 1/5000 ölçekli Nazım ve 1/1000 ölçekli Uygulama İmar Planı Değişikliği iptali talebiyle Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na dava açmıştır. 27.03.2014 tarihinde açılan bu davada davalının savunması bekleniyor ve yürütmenin durdurulması hakkındaki karar savunmadan sonra verilecek. Ancak Özel Proje Alanı ilanına ilişkin kararın iptali hakkında İzmir 5. İdare Mahkemesi 2014/695 E numaralı dosyanın sonuçlanması gerektiği belirtilerek bekletme kararı verilmiş olabileceği şehir plancıları odası tarafından ifade edildi. Çünkü dosyaya mahkemedeki gelen belgelerin tarihi 2014 yılına ait. Ayrıca özel proje alanı ilanına ilişkin kararın işlemi iptali halinde özel proje alanındaki arazilere ilişkin yapılan imar değişikliklerinin de iptali söz konusu olacaktır.

A.2.3 - İzmir 5. İdare Mahkemesi 2014/852 E - İzmir ili Aliğa ilçesi Paşaçiftliği mevkiinde Bakanlık Makamının 24.05.2013 tarih ve 7792 sayılı Olurları doğrultusunda 644 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 2. Maddesinin 1. Fıkrasının 2. bendi uyarınca ' Özel Proje Alanı' olarak belirlenen alanın bir kısmını içeren bölümde 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararname hükümleri uyarınca 10.12.2013 tarih ve 19240 sayılı Bakanlık Olur'u ile onaylanan ve hazırlanan 1/5000 ölçekli uygulama İmar Planı Değişikliği'ne yönelik askı sürecinde yapılan itirazların bir kısmının reddi ile bir kısmının kabulü çerçevesinde hazırlanan 1/5000 ölçekli Nazım ve 1/1000 ölçekli Uygulama İmar Planı Değişikliği'nde plan notlarında yapılan düzenlemelerin iptaline ilişkin olarak dava açılmış. Bu dava İzmir 5. İdare Mahkemesi 2014/852 E numaralı dosyada görülmektedir. PETKİM ve SOCAR davalı olarak müdahil olmuşlardır. 15.05.2015 tarihinde bilirkişi keşfi yapılmış ve 14.07.2015 tarihinde bilirkişi raporu tebliğ olmuş. Bilirkişi raporu genel anlam-

⁸ Mahkeme esas bilgileri bulunmadığı için eklenememiştir

da değişikliği onaylarken belli bir kısım hakkında uygun olmadığını belirtince 3-4 pafta için yeni bir değişiklik yapılmıştır. Bu değişikliğe dava açılmamıştır çünkü rapora uygun yapılmış bir değişiklik söz konusudur; ancak bu değişiklik ile davanın konusuz kalacağına ilişkin beyanda bulunulmaması için öncesinde beyanda bulunulmuş. 03.12.2015 tarihli yürütmenin durdurulması red kararı da 21.12.2015 tarihinde tebliğ olmuştur.

A.2.4 - (Mahkeme esas bilgileri bulunmadığı için eklenememiştir.) Aliağa ilçesi Paşacıftlığı Mevkiinde Bakanlık Makamının 24.05.2013 tarih ve 7792 sayılı Olur'u ile 66 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 2. Maddesi'nin 1. Fıkrası'nın ę bendi uyarınca özel proje alanı olarak belirlenen alanın bir kısmında, 22.06.2015 tarihli ve 10348 sayılı yazının ekinde 644 sayılı KHK hükümleri uyarınca onaylanan 1/5000 ölçekli Nazım İmar Planı Değişikliği ve 1/1000 ölçekli Uygulama İmar Planı Değişikliği iptaline ilişkin olarak dava açılmış. Bu dava da Özel Proje Alanı ilan edilmesine ilişkin dava ile bağlantılıdır.

B - ÇED HAKKINDA VERİLEN KARARLARA İLİŞKİN DAVALAR

B.1. İZDEMİR TERMİK SANTRALİ DAVALARI

İzmir İli, Aliağa İlçesi, Horozgediği Köyü, Hayıtlıdere Mevkii Yakınlarında İzmir Demirçelik A.Ş.'nin Mülkiyetinde Olan Alan Üzerine İthal Kömüre Dayalı Olarak Kurulmak İstenen **İzdemir Enerji Santrali'ne İlişkin 17/06/2010 Tarihli "Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumlu"** kararının iptali istemiyle Çevre ve Şehircilik Bakanlığın'a karşı açılan davalar birden fazladır. Bu davaların bir kısmı yerel çevre örgütleri tarafından açılmışken bir kısmı belediyeler tarafından açılmıştır. İZDEMİR Termik Santrali ÇED Olumlu Kararı hakkında edindiğimiz bilgiler doğrultusunda 4 davanın olduğunu biliyoruz.

- Foça Belediye Başkanlığı -İZMİR 2.İDARE MAHKEMESİ 2015/1685E.
- Kıyı Ege Belediyeler Birliği-İZMİR 2.İDARE MAHKEMESİ 2015/1688E.
- Karşıyaka Belediyeler Başkanlığı- İZMİR 2.İDARE MAHKEMESİ 2015/1687E.
- Menemen Belediyesi, Menemen'de bulunan odalar ve yurttaşlar- İZMİR 2 İDARE MAHKEMESİ-2015/1758 E

Menemen Belediyesi, Menemen'de bulunan odalar ve yurttaşların açmış olduğu İzdemir Termik Santrali'ne ilişkin edindiğimiz bilgilere göre, İzmir 2. İdare Mahkemesi 30.04.2012 tarih 2011/874 E 2012/797 K sayılı karar ile 17.06.2010 tarihli ÇED

Olumlu kararının hukuka ve mevzuata uygun olduğu gerekçesiyle davayı reddetmiş. Davanın reddedilmesinin ardından yapılan temyiz sonucunda Danıştay 14. Daire 2013/2021 E 2014/4962 K numaralı kararıyla;

*“Uyuşmazlık konusu olayda; ÇED Olumlu kararı verilen projenin sit alanı dışında kalsa da soğutma suyu deşarjı için kullanılacak Hayatlı deresinin **Kyme Antik Kenti 1. Ve 3. Derece arkeolojik sit alanı olarak tescil edilen alan içinde kaldığı** dava konusu alanın plan kararlarına ilişkin olarak da itirazların bulunduğu, buna karşın bilirkişi heyetinde bu konular hakkında değerlendirmede bulunabilecek uzmanlara yer verilmediği üstelik çevre mühendislerinden oluşan bilirkişi heyetince uzmanlık alanları dışına çıkılarak, kültür varlığı olarak tescillenen taşınmazlarla ilgili olarak hazırlanan koruma planları ve alana ilişkin çevre düzeni planı Koruma Amaçlı 1/5000 ölçekli Nazım ve 1/1000 ölçekli Uygulama İmar Plan kararları hakkında değerlendirmede bulunulduğu, ayrıca bilirkişi raporunun büyük bir bölümünün ÇED Raporunun özetlenmesinden ve verilen taahhütlerin belirtilmesinden oluştuğu görülmektedir.*

1/100000 ölçekli İzmir- Kütahya- Manisa Çevre Düzeni Planının Danıştay 6. Dairesince iptal edildiği, davalı idarece temyiz dilekçesine cevaben sunulan dilekçede projenin kurulacağı alanla ilgili olarak 22.08.2011 onay tarihli planlardan bahsedildiği buna ilişkin herhangi bir bilgi ve belgenin ise dosyaya sunulmadığı anlaşılmaktadır.

Nihai ÇED Raporunda onlarca uzmanın imzası bulunabildiğinden birebir aynı sayıda aynı uzmanlık alanında olmasa dahi yargılama usulü kurallarının elverdiği ölçüde, usul ekonomisi de gözetilerek bir denge kurulması, seçilecek bilirkişilerin projenin bulunduğu alana ve projeye yapılan itirazlara göre değerlendirilmesi zorunlu olan ana konu başlıkları bakımından yeterli uzmanlığa sahip olması, tarafları tatmin edici ve adil yargılama yapılması açısından bir gerekliliktir.

Bu durumda idare mahkemesince uyuşmazlık konusu alan ait olduğu belirtilen 22.08.2011 onay tarihli imar planları araştırıldıktan sonra alanın özellikleri ve plan hükümleri de dikkate alınmak suretiyle, 6100 Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 267. Maddesiyle bilirkişi sayısı konusundaki sınırlamanın da kaldırıldığı gözetilerek en az biri çevre mühendisi olmak üzere, öğretim üyelerinden oluşturulacak (arkeolog, sanat tarihçisi, şehir plancısı vb.) yeni bir bilirkişi heyetiyle bilirkişi keşfi yapılarak uyuşmazlığın esası hakkında yeniden karar verilmesi gerekmektedir.”

İfadelerine yer verilerek bozma kararı verilmiştir.

Danıştay 14. Dairesi'nin bozma kararının ardından bu dört dava için de keşif ve bilirkişi incelemesi 05.02.2016 tarihine verilmiştir. 5 Şubat'ta bilirkişi keşfi yapılmıştır ancak bilirkişi heyetinde bulunan Ayşegül Pala'ya ve halk sağlığı uzmanının bilirkişi heyetinde bulunmamasına itiraz edilmiştir. Bilirkişi Ayşegül Pala'ya ve bilirkişi heyetinde halk sağlığı uzmanının bulunmamasına yapılan itiraz reddedilmiştir. Keşifte, İZDEMİR Termik Santral Kül Cüruf alanından numune talebi mahkeme hâkimi tarafından reddedilmiştir. Yine, termik santral faaliyet alanında aynı gün yapılan keşifte firma yetkilileri tarafından santralin kül atıklarının tehlikesiz olduğu ve çimento sektörüne verildiği ifade edilmiştir. Bu açıklama sonucunda tehlikesiz olarak sayılan bu atıktan numune alma talebi ise reddedilmiştir. Ayrıca İZDEMİR Termik Santrali için açılan davada bozma kararı verilmeden önce alınan ilk bilirkişi raporu kötü olmasına rağmen şu bilgileri de içermektedir:

“Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü'nün 12.06.2008 tarih B.İ.8.0.ç-yg.0.04.05.169-02/0347 sayılı yazısı ile söz konusu projede belirtilen 'kül depolama alanı' ile 'hurda cüruf ve elek atıkları kullanılarak yapılması planlanan beton boru ve beton parke üretimi geri kazanım tesisinin yerinin aynı parseller olduğu dolayısıyla her iki faaliyetin aynı parselde yapılmayacağı ancak bir tanesinin yapılabileceğini ifade etmiştir.”

Tüm bu gelişmelerle birlikte bilirkişi heyeti rapor için 60 gün ek süre talep etmiştir. Bilirkişi raporu bekleniyor.

B.2. ENKA ENERJİ ÜRETİM A.Ş.-ALİAĞA ENERJİ SANTRALİ DAVALARI

Kuzey Marmara 'Aliağa'da kömür yakıtlı termik santral tesisi için Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından **Enka Enerji Üretim A.Ş.' ye verilen 05.05.2010 tarihli ÇED Olumlu Belgesi' nin iptaline** ilişkin Çevre ve Orman Bakanlığı'na açılan dava birden fazladır. ENKA Enerji Üretim A.Ş tarafından kurulması planlanan Aliağa Enerji Santrali'ne ilişkin açılan dava sayısı elimizdeki bilgilere göre 4 adettir.

- EGEÇEP, Çağdaş Hukukçular Derneği, Foça Ziraat Odası Başkanlığı, Foça İlçesi Zeytin Üreticileri Birliği-Yurttaşlar -İZMİR 2. İDARE MAHKEMESİ 2015/1722 E
- Kemal Anadolu-İZMİR 2 İDARE MAHKEMESİ 2015/1292
- Karşıyaka Belediyesi- İhbar Edilenler (İzmir BB-TMMOB ÇMO-TMMOB ŞPO)- İZMİR 2. İDARE MAHKEMESİ 2010/1076E 2012/1023K - DANIŞTAY 14. DAİRE 2012/8793E 2014/2870K

- Menemen Belediyesi, Menemen’de bulunan odalar ve yurttaşlar- İZMİR 2. İDARE MAHKEMESİ 2015/1293 E

ENKA Enerji A.Ş tarafından kurulması planlanan Aliğa Enerji Santrali Projesi hakkında açılan davalar yerel mahkeme tarafından reddedildi. Ardından yapılan temyiz başvuruları sonucunda ise temyiz kararlarında;

‘Uyuşmazlık konusu olayda; Aliğa Enerji Santrali Projesi’nin uygulanmasının düşünüldüğü bölgede yer alan 279, 294, 462, 463, 464, 465, 470, 472 ve 473 parsellerde bulunan tescilli taşınmaz kültür varlıklarının koruma alanının daraltılması ve 279, 294 parsellerde bulunan tescilli taşınmazların taşınması isteminin uygun olmadığı yönündeki İzmir 2 Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu kararının bulunduğu, Çakmaklı Köyü, Değirmen Yıkığı, Hacı Mehmet Çiftliği ile Kahramanlı Köy içi Mevkiinde bulunan 1/5000 ölçekli haritada sınırları gösterilen 41,3 hektar alanda imar planı tadilatı yapılmak istendiği belirtilerek tarım dışı amaçlı arazi kullanım izni talep edildiği ve İzmir İl Tarım Müdürlüğü tarafından 3,64 hektar kuru dikili tarım (zeytin) arazisinin tarım dışı amaçla kullanılmasının uygun olduğunun belirtildiği, 1/5000 ölçekli Nazım İmar Plan Tadilatı başvurusunun İzmir Büyükşehir Belediyesi Meclis kararıyla reddedildiği, alanın 1/100.000 ölçekli İzmir-Kütahya-Manisa Çevre Düzeni Planı’nda ‘Tarımsal Nitelikli’ alan sınırları içerisinde kaldığı ancak bu planın Danıştay 6. Dairesi’nce iptal edildiği, halen yürürlükte olan 1/25000 ölçekli İzmir Kentsel Bölge Nazım İmar Planı Revizyonu’na göre de kısmen tarım, kısmen organize sanayi alanı içerisinde kaldığı, enerji üretimi tesislerinin 1/25000 ölçekli planının leğantında gösterilmediği dikkate alındığında, Aliğa Enerji Santrali Projesi’nin uygulanmasının düşünüldüğü bölgenin çeşitli özelliklere sahip olduğu görülmektedir.’

‘Bu açıklamalar ışığında, ÇED süreci sonunda verilecek kararların yargısal denetimi yapılırken, seçilecek bilirkişiler arasında bir çevre mühendisinin bulunması, diğer bilirkişilerin ise projenin bulunduğu çevrenin özelliklerine göre ve nihai ÇED Raporu’nu hazırlayan kişilerin uzmanlık alanları da dikkate alınmak suretiyle seçilmesi gerekmektedir. Nihai ÇED Raporu’nda onlarca uzmanın imzası bulunabildiğinden, birebir aynı sayıda ve aynı uzmanlık alanında olmasa dahi, yargılama usulü kurallarının elverdiği ölçüde, usul ekonomisi de gözetilerek bir denge kurulması, seçilecek bilirkişilerin projenin bulunduğu alana ve projeye yapılan itirazlara göre, değerlendirilmesi zorunlu olan ana konu başlıkları bakımından yeterli uzmanlığa sahip olması, tarafları tatmin edici ve adil yargılama yapılması açısından bir gerekliliktir.’

İfadelerine yer verilerek yerel mahkeme kararı bozulmuş ve yargılamaya devam olunarak yeni bilirkişi keşfi için tarih verilmiştir.21.01.2016 tarihinde bilirkişi keşfi yapıldı.Yine Ayşegül Pala'nın bilirkişi heyetinde bulunmasına ve halk sağlıkçılarının bulunmamasına itiraz edilmiştir. Bilirkişi Ayşegül Pala'ya ve bilirkişi heyetinde halk sağlığı uzmanının bulunmamasına yapılan itiraz reddedilmiştir. Bilirkişi heyeti rapor için 60 gün ek süre talep etmiştir. Bilirkişi raporu bekleniyor

B.3. SOCAR POWER TERMİK SANTRALİ –

İzmir 3. İdare Mahkemesi 2013/1650 E 2016/360K

EGEÇEP tarafından, SOCAR Power Termik Santrali Entegre Projesi için verilen 10.07.2013 tarihli ÇED Olumlu Kararı'nın iptali için dava açılmıştır. İzmir 3. İdare Mahkemesi 2013/1650E numaralı dosya kapsamında görülen dava da 15.07.2015 tarihinde bilirkişi raporu gelmiştir. Ardından verilen beyan ile alanın ormanlık alan olduğu, termik santral atıklarının tehlikeli olduğu davacı tarafından ifade edilmiş ve 04.11.2015 tarihinde görülen davada ek bilirkişi raporu istenmiştir.05.02.2016 tarihinde gelen bilirkişi raporunda ÇED Raporu'nun iptaline gerek olmadığı ifade edilmiştir.

Mahkeme'nin 17.03.2016 tarihli ve 2016/360 numaralı kararında;

“.. dosyada bulunan bilirkişi raporu ve ek bilirkişi raporu ile dosyada bulunan tüm bilgi ve belgelerin birlikte incelenmesi ve değerlendirilmesinden; uyumsuzluk konusu çevresel etki değerlendirmesi raporu ve eklerinin yeterli ve uygun açıklamalar içerdiği, hesaplamaların ve değerlendirmelerin yeterli düzeyde veri ve bilgiye dayandırıldığı, seçilen yer ve teknolojinin uygun olduğu, çevreye olabilecek olumsuz etkilerin giderilmesi için gerekli önlemlerin tespit edildiği, projenin çevre üzerindeki olumsuz etkilerinin, alınacak önlemler sonucu bilimsel esaslara göre kabul edilebilir düzeyde olduğu sonucuna varıldığından, tesis edilen dava konusu işlemde hukuka aykırılık tespit edilmemiş olup, davacı tarafın aksi yöndeki iddialarının ise bilirkişi raporunda yer alan yukarıda özetlenen kısımlar kapsamında işlemi kusurlandıracak nitelikte görülmemiştir.”

İfadelerine yer verilerek dava reddedilmiştir.

Dava dilekçesindeki gerekçeler ve bilirkişi raporuna ve heyetine yapılan itirazın dikkate alınmaması gerekçeleriyle iş bu karar EGEÇEP tarafından 06.05.2016 tarihinde temyiz edilmiştir.

B.4. FOÇA-ILIPINAR TERMİK SANTRAL KÜL-CÜRUF ATIK ALANI VE CÜRUF GERİ KAZANIM, BETON PARKE DOLGU MALZEMESİ, CÜRUF DEPOLAMA TESİS ALANI-

**İzmir 3. İdare 2012/853 E 2014/1585 K
Danıştay 14. Daire 2015/2548 E**

Menemen ve Foça Meslek Odaları tarafından, Foça Ilıpınar'da ormanlık alanda Termik Santral Kül-Cüruf Atık Alanı Ve Cüruf Geri Kazanım, Beton Parke Dolgu Malzemesi, Cüruf Depolama Tesis Alanı olarak kullanılmasına ilişkin ÇED Gerekli Değildir Kararı'na karşı iptal davası açılmıştır. Bu olayda, aynı parsel iki faaliyet için tanımlanmıştır. Oysa Çevre Müdürlüğü **'her iki faaliyetin aynı parselde yapılma-yacağı...**' belirterek bu hukuka aykırılığı ifade etmiştir. ÇED Gerekli Değildir Kararı iptaline karşı açılan davada yapılan bilirkişi keşfinde, depolanan cüruflardan alınan numuneler TÜBİTAK'ta incelenmiş, raporda; **"... Atık cürufun tehlikeli atık olduğu sonucuna varılmış, ekotoksik özelliği nedeniyle yağmur, sızıntı vb. sebeplerle deniz, göl, kanalizasyon gibi ortamlara karışması engellenmeli, açıkta geçici depolaması yapılmamalı..."** denmiştir. Yapılan "fare deneyinde" farelerin öldüğü raporlanmıştır. Keşifteki bilirkişi heyetinden Dokuz Eylül Üniversitesi hocalarından Ayşegül Pala ve diğer bilirkişiler aynı atık için 'tehlikesiz' olduğu kanısına varmışlar ve mahkeme de bu kaniya dayanarak davayı reddetmiştir.⁹ Dava temyiz aşamasındadır ve sahadaki atıklar açıkta depolanmaya devam etmektedir.

B.5- İZDEMİR ENERJİ SANTRALİ-II (350MWe) İKİNCİ ÜNİTE İLAVESİ (350MWe/885 MWt) –İzmir 1. İdare Mahkemesi 2016/466 E

TMMOB'a bağlı odalar, Ekoloji Kolektifi Derneği, EGEÇEP, belediyeler ve yurttaşlar tarafından, İZDEMİR ENERJİ SANTRALİ-II (350MWe) İKİNCİ ÜNİTE İLAVESİ (350MWe/885 MWt) projesi için Çevre ve Şehircilik Bakanlığının 19.02.2016 tarih ve 4114 sayılı işlemiyle verilen ÇED OLUMLU kararının iptali için birlikte 21.03.2016 tarihinde tek bir dava açılmıştır. Davaya ilişkin henüz bir gelişme yoktur.

⁹ Bilirkişi raporu ve TÜBİTAK Raporu hakkında detaylı bilgi için F-SUÇ DUYURULARI 1. Bölüme bakabilirsiniz.

C - ÜRETİM LİSANSI İPTALİ DAVALARI

C.1 - ENKA ENERJİ ÜRETİM A.Ş.-ALİAĞA ENERJİ SANTRALİ DAVA-SI-DANIŞTAY 13. DAİRE 2008/6261E

Enerji Piyasası Düzenleme Kurulunun İzmir İli Aliağa İlçesinde İthal Kömür Yakıtlı tesis kurulması için Enka Enerji Üretim A.Ş. 'ye 06/03/2008 tarihinden itibaren 49 yıllığına üretim lisansı verilmesi işleminin iptaline ilişkin olarak TMMOB KMO, İskenderun Çevre Koruma Derneği, Menemen Ziraat Odası, Foça Ziraat Odası, Foça İlçesi Zeytin Üreticileri Birliği, yurttaşlar tarafından dava açılmıştır. Danıştay 13. Daire 2008/6261 E ve 2010/4767 K numaralı kararı ile davayı reddetmiş. Davacıların temyizi sonucunda Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu 2010/3307E, 2014/994K numaralı karar ile kararın bozulmasına karar vermiştir. Davalı idare ise karar düzeltmeye başvurmuştur. Şu an dava karar düzeltme aşamasındadır, ancak EPDK internet adresindeki verilere göre ENKA üretim lisansının sonlandırıldığı gözükmektedir.

D - RUHSAT İPTALİ DAVALARI

D.1 - İZDEMİR TERMİK SANTRALİ- İZMİR 4. İDARE MAHKEMESİ 2012/209E 2013/428K

Karşıyaka Belediye Başkanlığı tarafından, İZDEMİR ENERJİ ELEKTRİK ÜRETİM A.Ş'YE VERİLEN 30.12.2011 GÜN VE 2011/188 SAYILI YAPI RUHSATININ; Danıştay Altıncı Dairesinin 08/6/2011 gün ve 2010/786 E. sayılı kararı ile İzmir-Manisa-Kütahya 1/100000 ölçekli çevre düzeni planının yürütülmesinin durdurulmasına karar verildiği, alandaki faaliyetlerin hukuka aykırılığının bilirkişi raporunda açıkça gösterildiği, Aliağa ve çevresinin kirletici etkenler bakımından kapasitesini aştığı, fen, sağlık ve çevre şartlarına uygun olmadığı, ruhsat için sunulan projenin İngilizce olarak hazırlandığı, statik çıktılarının da İngilizce olduğu, müellif olarak imza atanların projeyi hazırlamadığı, idari binanın tesisat projesi, kazan dairesinin hiçbir projesinin bulunmadığı, buharın nereden suyu alıp deşarj edeceğinin projede yer almadığı, proje müelliflerinin ibraz ettikleri sicil notları ile belge notlarının bu projeyi imzalamaya yeterli olmadığı, soğutmanın yapılacağı ve geçeceği güzergahın projede gösterilmediği, sit alanından geçeceği yer hakkında koruma kurulundan izin alınmadığı, Hayatlı deresinden geçeceği söylenen suyun alanı ve güzergahının mecrasından farklı olduğu, geçiş alanındaki boruların ve geçecek alanların da İl Tarım Müdürlükleri'nden izinlerinin alınmadığı, yapılacak inşaatın sağlık bandı içinde olmadığı, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliği'ne aykırı olduğu, Mekanik Tesisat Proje Müellifi sicil durum belgesinde yapının kullanım ama-

cının “fabrika” olarak tanımlandığı ve toplam inşaat alanının belirtilmediği, jeofizik ve jeoteknik etütlerin bulunmadığı, termik santralde yol ve boru güzergahı için komşu parsellerden muvafakat alınarak intifa hakları tesis edilmediği, termik santralin bulunduğu alan 1/25000 imar planında sanayi alanı, dikili tarım alanı turizm ve ikinci konut alanında, 1/5000 ölçekli planda ise sanayi alanı, tarımsal niteliği korunacak alan, turizm ve ikinci konut alanında kaldığı, termik santral için sağlık bandı oluşturulmadığı, Çevre Kanunu ve Zeytinciliğin Islahı ve Yabanilerin Aşıltilması Hakkında Kanun’a aykırılık teşkil ettiği iddialarıyla **iptali istemiyle ALİAĞA BELEDİYE BAŞKANLIĞI’NA karşı açılan davadır. İzmir 4. İdare Mahkemesi 2012/209 E 2013/428 K numaralı kararı ile İzmir Demirçelik A.Ş. ile İzdemir Enerji Santrali-II’nin inşa edilmesi ve işletilmesi planlanan proje ile ilgili olarak 17.06.2010 tarihinde verilen Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumlu Kararı’nın iptali istemiyle açılan davanın reddine karar verildiği dikkate alındığında, ÇED olumlu kararına dayalı olarak sanayi binaları kapsamında J4 kazan, J9 baca ve J10 merkezi kontrol binası için verilen 30.12.2011 gün ve 2011/188 sayılı yapı ruhsatında hukuka aykırılık görülmediği gerekçesiyle **davanın reddine karar verilmiştir.**¹⁰**

E - İTİRAZLAR

E.1 - İZMİR VALİLİĞİ ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK MÜDÜRLÜĞÜ 64708 evrak kayıtlı İTİRAZ

İzmir İli, Aliğa İlçesi, Horozgediği Köyü, Nemrut Caddesi Mevkii sınırları içerisinde, İZDEMİR ENERJİ ELEKTRİK ÜRETİM A.Ş tarafından yapılması planlanan İZDEMİR ENERJİ SANTRALİ-II (350MWe) İKİNCİ ÜNİTE İLA-VESİ (350MWe/885 MWt) projesi ile ilgili olarak İnceleme ve Değerlendirme Komisyonu’nun “Çevresel Etki Değerlendirme Raporunu yeterli ve nihai kabul ettiğiine ilişkin karara ve Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporuna Av. Enis Dinçeroğlu vekâletinde 25.12.2015 tarihinde itiraz dilekçesi sunulmuştur.¹¹

E.2 - İZMİR VALİLİĞİ ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK MÜDÜRLÜĞÜ 64687 evrak kayıtlı İTİRAZ

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’nın 16.11.2015 Tarihli Bakanlık Oluru’yla onaylanan İzmir-Manisa Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Çevre ve Şe-

¹⁰ Kararın temyiz edildiği bilgisi var ancak detayı hakkında bilgi sahibi olamadığımız için içerikte yer veremedik.

¹¹ İtirazın kim adına sunulduğu bilgisine erişemediğimiz için içerikte yer veremedik.

hircilik İl Müdürlüğü tarafından 01.12.2015 tarihinde askıya çıkarılmış olup, gerek planlar dâhilinde “Cüruf Depolama Alanı” içinde yer alması gerekse plan esaslarına aykırılıklar ve Çevre Düzeni Planının ekolojik kararların bir arada düşünülmesine olanak veren ve strateji ve politika oluşturan bir plan niteliğinde bulunmadığı, veri tabanını doğru yansıtmadığı sağlıklı çevrenin oluşturulmasına yönelik, hedef, ilke ve strateji üretmediği, bir strateji planından daha çok, alt ölçekli planların konusuna girebilecek alanların plana yansıtıldığı görüldüğünden anılan plan bu açıdan mevzuata uygun olmaması nedeniyle 1/100000 ölçekli İzmir-Manisa Planlama Bölgesi Çevre Düzeni Planına karşı süresi içinde Av. Enis Dinçeroğlu vekaletinde itirazlar sunulmuştur.¹²

F - SUÇ DUYURULARI

F-1 İZMİR CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞI-2015/78824 Sor. No, 2016/15180 K. No.

EGEÇEP tarafından; Prof. Dr. Ayşegül PALA, Prof. Dr. Musa AVCI, Prof. Dr. Turan BATAR hakkında, İzmir 3. İdare Mahkemesi'nin 2012/853 sayılı dosyasında bilirkişi sıfatıyla gerçeğe aykırı rapor vermeleri nedeniyle, TCK 276/1 maddesinde düzenlenen gerçeğe aykırı bilirkişilik veya tercümanlık suçu kapsamında suç duyurusunda bulunulmuştur. Termik Santral Kül-Cüruf Atık Alanı Ve Cüruf Geri Kazanım, Beton Parke Dolgu Malzemesi, Cüruf Depolama Tesis Alanı olarak kullanılmasına ilişkin ÇED Gerekli Değildir Kararı'nın iptali için İzmir 3. İdare Mahkemesi'nde açılan davaya ilişkin olarak davacılar tarafından cüruf yığınlarından usulüne uygun olarak alınmış numuneler analiz edilmek üzere TÜBİTAK-MAM Çevre ve Temiz Üretim Enstitüsüne gönderilmiş, enstitü tarafından analiz edilen ve hazırlanan rapor dosyaya sunulmuştur. TÜBİTAK raporunda;

*“Tüm bu değerlendirmeler ışığında 138/891 nolu atım cüruf örneğinin **“tehlikeli atık”** olduğu sonucuna varılmıştır. Örneğin ekotoksit özelliği sebebiyle yağmur, sızıntı vb. sebeplerle sulu ortamlara (deniz, göl, kanalizasyon) karışması engellenmeli, açıkta geçici depolanması da yapılmamalıdır.”*

İfadelerine yer verilmiştir.

İzmir 3. İdare Mahkemesi bu kez iddia ve savunmaların değerlendirilmesi amacıyla bilirkişi incelemesine gitmiştir. Dokuz Eylül Üniversitesi Mühendislik Fakül-

¹² İtirazın kim adına sunulduğu bilgisine erişemediğimiz için içerikte yer veremedik.

tesisi Çevre Mühendisliği Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Ayşegül Pala, Dokuz Eylül Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Maden Mühendisliği Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Turan Batar ve Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Musa Avcı tarafından rapor hazırlanmıştır.

TÜBİTAK-MAM analiz raporunu esas alan bilirkişi Raporunun 3. Sayfasında “za-ten TÜBİTAK-MAM tarafından yapılan analizde numunenin inorganik içeriğinin **tehlikesiz** olduğu sonucuna varılmıştır” ifadelerine yer verilerek TÜBİTAK-MAM raporundaki ifade;

*“Tüm bu değerlendirmeler ışığında 138/891 nolu atım cüruf örneğinin **“tehlikesiz atık”** olduğu sonucuna varılmıştır. Örneğin ekotoksit özelliği sebebiyle yağmur, sızıntı vb. sebeplerle sulu ortamlara (deniz, göl, kanalizasyon) karışması engellenmeli, açıkta geçici depolanması da yapılmamalıdır. “*

şeklinde, içeriği tamamen değişecek şekilde alıntılanmıştır.

Bilirkişi raporunu karara esas alan mahkeme atıkların, TÜBİTAK-MAM raporunun tamamen tersine olarak “**tehlikesiz atık**” olarak ele alınması nedeniyle, İzmir İl Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü’nün vermiş olduğu “*çevresel etki değerlendirmesi gerekli değildir*” kararını yerinde bularak davanın reddine karar vermiştir.

Bilirkişilerce hazırlanan raporun bir bölümünün maddi hata içermediği açıktır ve TÜBİTAK-MAM raporu sadece tahrif edilmemiş, raporun tamamında bilimsel gerçeğe aykırı değerlendirmelerde bulunulmuştur. Raporda “cüruf geri kazanımı, beton parke ve bordür yapımı, dolgu malzemesi ve cüruf depolama tesisi projesini” atıkların zararsızlaştırılarak onlardan kurtulmanın en uygun yöntemi gibi sunulması, cürufların zararlı etkileri parke veya bordür haline getirilince tamamen yok olacağı konusunda kesin yargıya ulaşılması bilimsel değerlendirmeden tamamen uzaktır. Bilirkişiler yetkilerini aşarak raporun genelinde, TÜBİTAK-MAM analiz sonuçlarına aykırı olarak işlemin zararsız olacağı vurgulamış, hatta tesisi tehlikeli atıklardan kurtulmada tek çare olarak göstermişlerdir.

Bu kapsamda bilirkişiler hakkında suç duyurusunda bulunulmuştur; ancak ilgili bilirkişiler EGEÇEP’in davacı olduğu ENKA ÇED Olumlu Kararı İptali Davası’nda bilirkişi olarak görevlendirilmişlerdir. Bilirkişiler ile EGEÇEP arasında husumet varlığı söz konusuysen hala bilirkişi olarak görevlendirmeleri hukuka aykırıdır. Bu süre zarfında ilgili dosyalarda bu bilirkişilerin bilirkişi olarak görevlendirilmelerine itiraz edilmesine rağmen itirazlar reddedilmiştir.

İş bu suç duyurusu hakkında 21.03.2016 tarihinde; gerçeğe aykırı bilirkişilik suçunun mağdurunun adliye olduğu ve mahkemenin böyle bir tespitinin bulunmaması sebebiyle bilirkişi mütalaasının doğruluğu ya da yanlışlığı hak-

kında savcılığın karar veremeyeceği ve zaten iş bu suç iddiasına ilişkin somut delillerin de bulunmadı gerekçesiyle kovuşturmayaya yer olmadığına karar verilmiştir. EGEÇEP bu karara itiraz hazırlığındadır.

Ekoloji
Kolektifi

İnkılap Sokak 26\4 Kızılay Ankara ☎ +90 (312) 425 7764 ✉ iletisim@ekolojikolektifi.org
🌐 ekolojikolektifi.org 🐦 @ekolojikolektif 📘 ekoloji.kolektifi